

Verkiezingsprogramma Liberaal LVC
2022-2025

Wij zijn Liberaal LVC

Onze visie

- Wij streven naar een gezonde samenleving. Een open samenleving waarin mensen zich vrij voelen en hun verantwoordelijkheden kennen.
- Wij willen alleen overheidsbemoeienis waar het van toegevoegde waarde is.
- Wij zijn gericht op de toekomst. Door de talenten te bundelen kan de gemeente Land van Cuijk zich samen met andere partners als een krachtige regio manifesteren.

Waar staan wij voor?

- Open: argumentenpolitiek als basis om tot besluiten te komen.
- Betrokken: onze actieve leden zijn geworteld in de samenleving.
- Daadkrachtig: geef inwoners en ondernemers de ruimte om zich te ontplooiën.

Wat zijn onze sociaal liberale uitgangspunten?

- Volledige vrijheid van het individu, zolang daarmee de vrijheid van anderen niet beperkt wordt.
- Verdraagzaamheid, sociale rechtvaardigheid en gelijkwaardigheid zijn onze kernwaarden.
- Naast regisseren, zoveel mogelijk stimuleren.
- Een krachtige gemeentelijke overheid, die (integraal) problemen aanpakt als dat nodig is.
- Een vrije markt waarin de overheid zich terughoudend opstelt.

Hoe bedrijven wij politiek?

- Wij staan voor argumentenpolitiek en een besluitvorming via de democratische weg. Dus geen achterkamertjes- en vriendjespolitiek en geen opgelegde standpunten van bovenaf.
- Wij strijden met open vizier, respectvol en oprechte interesse in ieders argumenten, om op die wijze de meest zuivere en doordachte besluiten te kunnen nemen.
- Wij gaan met iedereen het gesprek aan. Goede informatie is belangrijk om een goed besluit te nemen. Daarom luisteren wij naar iedereen: op straat, via socials, bij bijeenkomsten of tijdens rondetafelgesprekken.
- Wij stimuleren burgers om een eigen inbreng te leveren via het burgerpodium of andere wegen. Wij zijn op zoek naar een kernendemocratie waarbij iedereen een stem heeft.
- Elk dorp en elke wijk vraagt maatwerk. Samen met burgers en bedrijven zoeken wij naar oplossingen op maat.
- Wij zoeken de verbinding, om een zo breed mogelijk draagvlak te creëren.
- Wij benutten ieders talenten, binnen en buiten de politieke partij, om op basis van feiten en argumenten besluiten te nemen.

Waar kun je wat vinden?

Onze stad, dorpen en wijken.....	5
Kernendemocratie.....	5
Behoud van identiteit.....	5
Leefbaarheid voorop	5
Wat vinden wij van... ..	6
1. Dienstverlening en bestuur	6
1.1 Onze gemeente	6
1.2 Algemeen bestuur	6
1.3 Maken van beleid	7
1.4 Personeel en organisatie	7
1.5 Informatisering.....	7
1.5 Financiën	7
1.6 Openbare orde en veiligheid	7
1.7 Samenwerking	7
2. Ruimte en verkeer	8
2.1 Ruimtelijke ontwikkeling	8
2.2 Grondpolitiek.....	8
2.3 Volkshuisvesting	8
2.4 Verkeer en vervoer	8
3. Economische zaken en werk	9
3.1 Economische zaken	9
3.2 Industrierterreinen	9
3.3 Toerisme en recreatie	9
3.4 Detailhandel en horeca	10
3.5 Agrarische sector	10
3.6 Werkgelegenheid en ondersteuning	10
4. Onderwijs en cultuur	10
4.1 Onderwijs	10
4.2 Cultuur.....	11
5. Gezondheid, sport en maatschappij.....	11
5.1 Gezondheidszorg	11
5.2 Verslavingszorg.....	11
5.3 Sport en Bewegen	12
5.4 Jongerenbeleid	12

5.5 Ouderenbeleid.....	12
5.6 Opbouwwerk, buurthuizen en wijkcentra.....	12
5.7 Migrantenbeleid.....	12
6. Klimaat en milieu.....	13
6.1 Duurzaamheid	13
6.2 Afval en riolering	13
6.3 Milieubeheer	14

Onze stad, dorpen en wijken

Kernendemocratie

Een fijne omgeving bij jou in de buurt, dat is belangrijk. Daarom zijn burgerinitiatieven van belang. Daarin wordt samen met de buurt een breed gedragen plan gemaakt. Samen met vrijwilligers een aantrekkelijke leefgemeenschap maken: daar gaan wij voor!

Burgerinitiatieven verdienen een goede ambtelijke ondersteuning, bij de uitwerking van plannen. Wij staan open voor nieuwe ideeën. Met een gemeente die meedenkt en faciliteert.

Wij vinden het belangrijk dat inwoners mee kunnen praten over noodzakelijke veranderingen, zoals de energietransitie, de omgevingsvisie en het sociaal domein.

Als inwoners een beter idee hebben dan het plan van de gemeente, dan moet de stem van inwoners een eerlijke kans krijgen. Een 'right to challenge', zoals bijvoorbeeld in Langenboom, Sint Anthonis en Vierlingsbeek.

Behoud van identiteit

Wij streven naar het behoud van identiteit van elk kern en elke wijk. Niet alleen meepraten, vooral ook meedoen. Geen standaardoplossing, wel maatwerk voor de lokale situatie.

Leefbaarheid voorop

Een prettige plek om te wonen, dat willen wij allemaal. Daarom zetten wij de leefbaarheid van elk afzonderlijk dorp en elke wijk voorop. Er moet sterk ingezet worden op de volgende thema's, die elkaar versterken:

- vrijwilligerswerk, verenigingsleven, informele zorg, integratie en betrokkenheid bij de buurt of wijk;
- goede balans in aantal, kwaliteit en bereikbaarheid van voorzieningen;
- hoge kwaliteit van de woonomgeving: gezond, duurzaam en mooi;
- goede groenvoorziening;
- passende woningvoorraad;
- verminderen van verkeersoverlast;
- gevoel van onveiligheid verminderen;
- terugdringen van criminaliteit.

Wat vinden wij van...

1. Dienstverlening en bestuur

- Onze gemeente is open, klantvriendelijk en servicegericht.
- De gemeenteraad kent haar rol als bestuurder.
- De gemeentelijke organisatie werkt doelmatig met gebruik van bewezen technologie.
- Wij voeren een verantwoord financieel beleid. Uitgangspunt is een reële, sluitende begroting met een gezonde reservepositie.
- Wij hechten veel waarde aan respect voor onze ordehandhavers. We zijn wars van geweld. We staan voor veiligheid op straat, streng en duidelijk optreden en bescherming van onze hulpverleners.
- Wij streven naar verregaande samenwerking van de nieuwe gemeente met de regio Noordoost-Brabant en de grensregio. We zoeken een optimale rol in de vele samenwerkingsverbanden.

1.1 Onze gemeente

Onze gemeente:

- streeft naar een uitgebreide en goed toegankelijke digitale dienstverlening met oog voor burgers die daar geen gebruik van kunnen maken;
- is slank, daadkrachtig, flexibel, communicatief vaardig en heeft een integer ambtelijk apparaat;
- handhaaft wat we met elkaar hebben afgesproken. Regels die overbodig of niet te handhaven zijn, worden geschrapt;
- is transparant, kent een optimale voorlichting en is faciliterend naar de inwoners en ondernemers;
- houdt inwoners die zienswijzen of bezwaren indienen op de hoogte van de status van het proces. Waar mogelijk wordt met mediation naar een oplossing gezocht.

1.2 Algemeen bestuur

- De gemeenteraad bestuurt op hoofdlijnen. De gemeenteraad geeft het college de ruimte om uitvoering te geven aan haar plannen.
- Om de gemeenteraad optimaal te faciliteren biedt het college de raad, zo mogelijk, diverse scenario's bij beleidsmatige keuzes.
- Toekomstige wethouders komen bij voorkeur uit de gemeente. Kwaliteit van bestuur staat voorop. Wethouders die van buiten de gemeente komen, gaan zich bij voorkeur in onze gemeente vestigen.

1.3 Maken van beleid

- Beleid wordt SMART geformuleerd in concrete en duidelijke doelen: specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden
- Taken die buiten overheidszorg liggen aan particulier initiatief overlaten en blijven monitoren.

1.4 Personeel en organisatie

- Klantvriendelijke, resultaatgerichte en meedenkende gemeente.
- Zorgen voor een prettig werkklimaat, waarin iedereen zich gerespecteerd voelt.
- Maximale kansen voor vorming en scholing voor personeel.
- Efficiënte inzet en zorgvuldige selectie van externe deskundigheid, bij gebrek aan expertise of bij spoedeisende kwesties.

1.5 Informatisering

- Goede dienstverlening vereist up-to-date hard- en software.
- Bescherming privacy bij het verzamelen, bewaren en gebruiken van gegevens met waarborging vertrouwelijkheid.
- Gegevensbestanden gebruiken voor fraudebestrijding, zonder inbreuk op de privacywetgeving.

1.5 Financiën

- Goede balans tussen de hoogte van de gemeentelijke belastingen enerzijds en het gewenste voorzieningenniveau anderzijds.
- Geen hondenbelasting, wel regels om overlast te voorkomen.
- Terughoudendheid bij verhoging gemeentelijke belastingen en tarieven. Uitgangspunt is: een maximale stijging met de inflatie.
- Dagelijks bestuur dient gemeenteraad voldoende en tijdig te informeren.
- Gemeenschappelijke regelingen zorgvuldig beoordelen en kritisch volgen. Zij dienen zich sterk te maken voor verlaging van de bijdragen van de gemeente waar mogelijk. Daarbij wordt gestreefd naar een kostenstijging, die niet hoger ligt dan de inflatie.

1.6 Openbare orde en veiligheid

De gemeente stimuleert:

- Een koppeling tussen onderwijs, welzijn, cultuur, zorg en sport om probleemgedrag van jongeren zo vroeg mogelijk te signaleren.
- Signalering en optreden tegen groeperingen, die afval en problemen veroorzaken.
- Bestrijden alcohol- en drugsoverlast.
- Jongeren en hun ouders verantwoordelijk stellen voor hun gedrag. Schade en de kosten van handhaving verhalen op veroorzakers of hun ouders.
- Verbetering zichtbaarheid, handhaving en bestrijding van de kleine criminaliteit door boa's en zichtbare politie met wijkagenten.
- Politiebureau in Cuijk dient open te blijven om inefficiëntie te voorkomen, korte aanrijtijden te waarborgen in het Land van Cuijk en optimale zorg te kunnen verlenen.
- Burgerinitiatieven als straatcoaches en Mill Alert Buurtpreventie.

1.7 Samenwerking

- Effectieve en budgetgedisciplineerde regionale samenwerkingsverbanden.
- Optimale samenwerking met andere gemeenten, provincies en de Euregio Rijn-Waal zorgt voor een sterke regio. Met voordelen voor iedereen.

2. Ruimte en verkeer

- Regels over de ruimte moeten zorgen voor een goed leef-, woon- en werkklimaat. Deze regels moeten duidelijk zijn, zodat iedereen ze kan begrijpen.
- Onze regels moeten te handhaven zijn.
- De gemeente zorgt voor een goede infrastructuur om verkeersveiligheid, leefbaarheid woongebieden en bereikbaarheid van centra, wijken en dorpen te waarborgen.

2.1 Ruimtelijke ontwikkeling

- Er moeten meer starterswoningen komen voor jongeren, meer sociale huurwoningen voor lage- en middeninkomens en meer alternatieve woonvormen voor mensen met een zorgbehoefte.
- Inspelen op de veranderende leeftijdsopbouw in kernen en wijken.
- Hofjes met zicht op en zorg voor elkaar voor ouderen.
- Voorrang voor invulling van lege plekken.
- In kerkdorpen bouwen voor concrete behoefte.
- Particulieren met goede initiatieven ondersteunen, bijvoorbeeld met CPO.
- Onderzoek naar alternatieve financieringsvormen voor starters.
- Flexibele bestemmingsplannen.
- Wij moeten allemaal leren werken met de Omgevingswet.
- Verkennen van de mogelijkheden van een gemeentelijke regeling Ruimte-voor-Ruimte.

2.2 Grondpolitiek

- Goede balans van de hoeveelheid gronden, voor industrie en huisvesting, in bezit gemeente.
- Bij uitgifte (verkoop) van industriegrond(en) is ook het rendement op langere termijn uitgangspunt en niet alleen de opbrengst op het moment van verkoop.

2.3 Volkshuisvesting

- Zorgen voor een gedifferentieerd aanbod van woonruimte voor ouderen, jongeren, (ook grotere) gezinnen, gehandicapten, en één- en tweepersoonshuishoudens.
- Met name inzetten op voldoende woningen voor starters (startersleningen).
- Voldoende aanbod in de huursector, zodat wachtlijsten bij het huren van een huis geminimaliseerd worden.
- Anticiperen op demografische ontwikkelingen: levensloopbestendig bouwen.
- Als er grond van de gemeente verkocht wordt voor huisvesting, dan moet een deel van de opbrengst daarvan ingezet worden voor leefbaarheid.

2.4 Verkeer en vervoer

- Duidelijk hoofdfietsroutenetwerk naar centrum en voorzieningen.
- Goede en voldoende parkeermogelijkheden met duidelijke verwijzingen (P-route).
- Toegangswegen naar centra zijn auto- én fietsvriendelijk.
- Drempels waar nodig voor verkeersveiligheid. Overige drempels verwijderen.
- Minimaliseren aantal verkeersborden.
- Streng toezien op naleving maximumsnelheid, met name binnen bebouwde kom voor auto's, scooters, brommers, bikes.
- Goede ontsluiting recreatieve gebieden met voldoende zorg voor leefbaarheid dorpen.
- Samen met de provincie het lokale openbaar vervoer in de gemeente verbeteren, met oog voor duurzaamheid.
- Mogelijkheden verkennen voor openbaar vervoer (trein) in de nachtelijke uren.

- Land van Cuijk beter verbinden in westelijke en zuidwestelijke richting.
- Verbetering van het openbaar vervoer (ov) richting Brainport Eindhoven.

3. Economische zaken en werk

- Behoud en uitbreiding van de lokale werkgelegenheid staan voorop.
- Ons bedrijfsleven is mede aanjager van de lokale economie en is een banenmotor en dient gekoesterd te worden.
- De gemeente ondersteunt mensen die buiten hun schuld hun baan verliezen. Voor mensen die niet kunnen werken is er langdurige ondersteuning.
- Er moet een plek zijn voor mensen die een beschermde werkomgeving nodig hebben (IBN).

3.1 Economische zaken

- Regelmatig overleg tussen de gemeente en bedrijfsleven.
- Plaatselijke ondernemers, zo mogelijk, inschakelen bij gemeentelijke opdrachten.
- Actief promoten van het Land van Cuijk als vestigingsplaats.
- Actief participeren in en aanhaken bij economische samenwerkingsverbanden zoals Euregio, Regio Noordoost-Brabant en AgriFood Capital. De inzet van deze organisaties moeten we scherp blijven monitoren.
- Grenzen belemmeren de economische vooruitgang niet.
- Promoten van een clean-energy-hub (LNG, waterstof, elektrisch).
- Inzetten op een locatie waar uitwisseling van kennis, innovatie en ontmoeten centraal staan met een focus op de kernwaardes van onze regio. Bijvoorbeeld door ondersteuning AgriFood Tech.

3.2 Industrieterreinen

- Inzetten op komst van hoogwaardige industriële bedrijven, met oog voor de ontwikkelingen in onze regio.
- Aandacht voor multimodaliteit (weg, en water) en optimale infrastructuur.
- Blijvend inzetten op economische ontwikkeling braakliggende industrieterreinen. Sterk maken voor de komst van jonge, innovatieve bedrijven.
- Ondersteunen en faciliteren bedrijfsterreinverenigingen en parkmanagement-organisaties.
- Als er bedrijfsterreinbelasting wordt geheven, dan moeten de inkomsten ook ten goede komen van beveiliging en groenonderhoud.
- Industrieterreinen met voldoende aandacht voor inpassing in het groen en duurzame, creatieve oplossingen.
- Belangrijkste industrieterreinen hebben goede OV-verbindingen. Bijvoorbeeld een busverbinding bedrijfsterrein Laarakker – station Cuijk die aansluit op de trein.

3.3 Toerisme en recreatie

- 'n Goei Leven / merk Land van Cuijk promoten.
- Aantrekkelijke centra en ruime aandacht voor behoud van de karakteristieke kenmerken van de kleine kernen.
- Behoud, verbetering en uitbreiding huidige fiets- en wandelpaden.
- Aanjagen van de ontwikkeling van toeristische initiatieven is tevens van belang voor lokale economie.
- Heldere voorwaarden scheppen voor ondernemers, zodat zij een kwalitatief, veelzijdig en hoogwaardig aanbod kunnen bieden aan de recreant.
- Goed bereikbare recreatieve voorzieningen en toeristische attracties.

3.4 Detailhandel en horeca

- Stimuleren van 'koop lokaal'.
- Ondersteunen van een divers winkelbestand in Land van Cuijk.
- Diversiteit behouden in kernen waar dat nu al aanwezig is.
- Winkels mogen zelf bepalen wanneer ze open zijn.
- Horeca letterlijk en figuurlijk de ruimte geven.
- Goede relatie onderhouden met horeca, samen met politie en bijvoorbeeld een bedrijfscontactfunctionaris, zodat iedereen veilig en onbezorgd uit kan gaan.
- Zorg dragen voor voldoende fietsparkeermogelijkheden.

3.5 Agrarische sector

- Voorwaarden en ruimte creëren, waardoor de agrarische sector zich verder kan ontwikkelen met oog voor de transities die nodig zijn voor het klimaat, een goed milieu en dierenwelzijn.
- Doelen moeten duidelijk zijn en ondernemers moeten ruimte krijgen om over het hoe na te denken.
- Agrarische ondernemers moeten hun activiteiten kunnen combineren met nevenactiviteiten. Bestemmingsplannen daarvoor ruimte laten bieden.
- Goede agrarische grond mag niet volgebouwd worden met zonnepanelen, tenzij er sprake is van multifunctioneel ruimtegebruik.
- Gebruik van duurzame energiebronnen stimuleren.

3.6 Werkgelegenheid en ondersteuning

- Continue inzet op uitstroom uit uitkeringssituaties.
- Wij verwachten dat mensen met een uitkering zich inspannen om via een opleiding uit hun situatie te komen of via werkzaamheden een steentje bijdragen aan de maatschappij.
- Adequate sociale voorzieningen voor mensen die niet in eigen levensonderhoud kunnen voorzien.
- De gemeente blijft in contact, met bijvoorbeeld de voedselbanken en Stichting Leergeld, om verborgen armoede en laaggeletterdheid op te sporen en betreffende mensen te helpen.
- Sociale activering voor langdurig werklozen.
- Effectieve bestrijding tegen misbruik van de sociale voorzieningen.

4. Onderwijs en cultuur

- Onderwijs- en cultuurbeleid waarbij de bewaking van kwaliteit, verscheidenheid en continuïteit van het culturele aanbod voorop staat.
- Voorzien in een hoge kwaliteit van onze onderwijsvoorzieningen.
- Werk maken van gelijke kansen.
- Primair handhaven van de leerplicht

4.1 Onderwijs

- Besturen van onderwijsinstellingen zijn zelf verantwoordelijk voor inhoud en aanbod van hun opleidingen. Gemeente faciliteert en stuurt waar gewenst, binnen haar mogelijkheden en plichten.
- Creëren van een verkeersveilige omgeving in de directe schoolomgeving.
- Stimuleren van samenwerking tussen het onderwijs enerzijds en bedrijfsleven, sport en cultuur anderzijds.
- Stimuleren van de vestiging technisch- en zorgonderwijs op mbo-niveau.

- Stimuleren van contacten en stages voor hbo- en wo-opleidingen.
- Bestrijden laaggeletterdheid.
- Behouden van bibliotheken.

4.2 Cultuur

- Aandacht voor monumentale gebouwen en dorpsgezichten met een (cultuur)historische waarde.
- Behoud, bescherming en uitbreiding van historische cultuurlandschappen, zoals de Maasheggen en Raamvallei.
- Aandacht voor het cultureel erfgoed en ons verleden.
- Alle kinderen, zo jong mogelijk in aanraking laten komen met muziek- en/of cultuuronderwijs
- Lokale toonaangevende (culturele) evenementen stimuleren, in de breedste zin. Bijvoorbeeld de Elfkroegentocht en de Metworstrennen.
- Scherpe bewaking van het rendement van culturele instellingen, zoals de schouwburg in Cuijk met daarbij een gezonde bedrijfsvoering met oog voor de maatschappelijke functie.

5. Gezondheid, sport en maatschappij

- Binnen of buiten, in verenigingsverband of individueel; sport draagt op een positieve manier bij aan de gemeenschap en aan de verhoging van het sociaal kapitaal. Het belang van sport en bewegen neemt, als verbindend en ondersteunend middel in de samenleving, steeds verder toe. Sport draagt in belangrijke mate bij aan het welzijn en gezondheid van onze burgers. Sportverenigingen, die hieraan actief een belangrijke bijdrage leveren, verdienen het gefaciliteerd en ondersteund te worden.
- Burgers hebben een eigen verantwoordelijkheid voor hun gezondheid met nadruk op preventie. Optimale begeleiding jeugd: voorkomen is beter dan genezen.
- In het kader van een goed jongerenbeleid dient de gemeente mogelijkheden te creëren, zodat jongeren zich kunnen ontplooien en opgroeien tot zelfstandigen.
- Uitgangspunt is zo lang mogelijk handhaven van zelfstandigheid en niet tegen elke prijs.
- Ouderen zijn vitaal en in staat om goed voor zichzelf te zorgen. Wel extra aandacht schenken aan ouderen die zorg nodig hebben.
- Last but not least: goede, gezonde voeding is van belang voor iedereen. Hier is ook een taak weggelegd voor de gemeente: initiatieven en campagnes ondersteunen.

5.1 Gezondheidszorg

- Het begint bij een goede basis: een focus op een gezonde leefstijl en gezonde voeding.
- Samenwerking tussen het onderwijs, bedrijven en gemeente om die goede basis uit te dragen. Een prachtig voorbeeld is het Smaakcentrum in Linden.
- Meer bewegen en gezonder eten om overgewicht tegen te gaan.
- Blijvende aandacht voor de beweging Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG).
- Onderschrijven en ondersteunen van het concept positieve gezondheid.

5.2 Verslavingszorg

- Nauwe samenwerking tussen boa's, politie, hulpverleners, maatschappelijk veld en straatcoaches.
- Actieve en doelmatige voorlichting aan jongeren voor verslaving (alcohol, drugs, tabak).
- Zerotolerancebeleid drugs gerelateerde activiteiten en strikte handhaving.

5.3 Sport en Bewegen

- Inzetten op breedte- en prestatiesport. Wij ondersteunen en faciliteren het aanbieden van zoveel mogelijk takken van sport.
- Stimulering samenwerking sportverenigingen, scholen en buitenschoolse opvang om schoolgaande jeugd te laten bewegen.
- Wij stimuleren het samengaan van verenigingen om bestuurlijk sterker te staan en op een betere manier vrijwilligers aan hen te binden.
- Gehandicapten, ouderen, jongeren en culturele minderheden motiveren en aanmoedigen om te sporten.
- Sportverenigingen belonen voor het zelf beheren en onderhouden van accommodaties.
- Ruim baan voor en ondersteuning van sportevenementen.
- Bij inrichting openbare ruimte aandacht voor voldoende sport- en spelvoorzieningen.
- Sportvoorzieningen zijn tegen een redelijke vergoeding toegankelijk.
- Alle sportniveaus zijn van belang.
- Extra aandacht voor sporten zonder eigen kantine inkomsten. Deze verenigingen hebben vaak minder mogelijkheden om voldoende financiële middelen te genereren. Bij de harmonisatie een nieuwe balans zoeken, zodat alle sportverenigingen gelijke kansen hebben.

5.4 Jongerenbeleid

- Voorkomen dat kinderen opgroeien in armoede.
- Stimuleren deelname aan sport- en andere verenigingen, voor bevordering integratie en sociale vaardigheden.
- Activiteiten gericht op jongeren ondersteunen en openstaan voor wensen van jongeren.
- Een strikte toepassing van de leerplicht dient hand in hand te gaan met samenhangende pakketten van hulpverlening.
- Centrum Jeugd en Gezin is centrale spil in alle zorgvragen voor en rond kinderen en jongeren.
- Ondersteunen sociale activiteiten zoals sport, dans, scouting of schoolexcursies, wanneer het geld daarvoor niet aanwezig is.

5.5 Ouderenbeleid

- Rekening houden met de specifieke woonwensen van (toekomstige) ouderen en levensloopbestendig bouwen.
- Ouderen stimuleren om te blijven participeren in de maatschappij.
- Stimuleren van woongroepen en andere alternatieve woonvormen.
- Zo lang mogelijk de kwaliteit van leven ondersteunen, waarbij we uitgaan van wat persoon zelf als positieve gezondheid ervaart.

5.6 Opbouwwerk, buurthuizen en wijkcentra

- Opbouwwerk gericht op bevorderen van zelfstandigheid, nemen van eigen initiatief en dragen van de eigen verantwoordelijkheid.
- Ondersteunen particuliere initiatieven op sociaal-maatschappelijk terrein
- Club-, buurthuizen en wijkcentra bij aantoonbare behoefte, toegankelijk voor iedereen en verspreid over de gehele gemeente

5.7 Migrantenbeleid

- Wij willen dat alle burgers in gelijke omstandigheden gelijk worden behandeld.
- Onze allochtone medeburgers voldoen aan de landelijk vastgelegde regels voor deelname in onze maatschappij.

- In Land van Cuijk moet voldoende opvang zijn voor asielzoekers.
- Arbeidsmigranten horen fatsoenlijk gehuisvest te zijn, volgens de gangbare normen.
- Er moet geborgd zijn dat deze huisvesting geen onacceptabele overlast oplevert voor omwonenden. Door bijvoorbeeld te zorgen voor een bepaald aantal woningen per wijk of dorp, maximaal aantal bewoners per woning en zorgvuldig beheer van een park.

6. Klimaat en milieu

- We hebben aandacht voor ons klimaat en milieu. Daarbij zetten wij in op het (her)gebruik van grondstoffen, nieuwe vormen van energie en vermindering van uitstoot van CO₂ en methaan.
- We zoeken naar vernieuwende oplossingen bij gebiedsontwikkelingen, bijvoorbeeld door het bovengronds brengen van kleine beekjes. Deze bovengrondse kleine beekjes zorgen voor verkoeling in de zomer en schonere lucht.
- Bedrijven verankeren duurzaamheid in maatschappelijk verantwoord ondernemen. Hiermee willen we voorkomen dat we een onherstelbare grote 'footprint' achterlaten voor volgende generaties. Eigen verantwoordelijkheid is hierbij essentieel.
- Verminderen van de aangeboden hoeveelheid afval en accent op doelmatig verwerken van restafval. Gescheiden inzamelen van afvalstoffen voortzetten en verder optimaliseren.
- Een gezond en schoon leefmilieu is een van de eerste voorwaarden voor de leefbaarheid van een lokale gemeenschap. Daarom stringent en consequent milieubeleid voeren. Voorkomen, beperken en terugdringen zijn hierbij kernacties.

6.1 Duurzaamheid

- Stimuleren innovatieve startups op het gebied van klimaatneutraal produceren van voedsel.
- Stimuleren van nieuwe energievormen, zoals zonnepanelen, warmtewisselaars en groene daken. Daarbij kijken we ook naar de inkoop van energie elders.
- Inzetten op duurzame (sociale) woningbouw, inclusief afkoppelen van hemelwater.
- Ons streven is dat gemeentelijk vastgoed, zoals gemeentehuis, zwembad, schouwburg en alle scholen, vóór 2030 100% klimaatneutraal is.
- We gebruiken de zonneladder als leidraad, dus eerst op het dak en daarna op het land.

6.2 Afval en riolering

- Hoge prioriteit voor krachtige aanpak van vervuiling van straten, pleinen, gebouwen en plantsoenen. Burgers actief aanspreken op hun eigen verantwoordelijkheid. Streng optreden tegen overlast, zoals hondenpoep en zwerfvuil.
- Aandacht voor de nadelen van minder frequent ophalen restafval (stank, ongedierte e.d.).
- Blijvend inzamelen van plastic
- Regelmatig en systematisch de effectiviteit van het ophalen van afval evalueren.
- Prioriteit voor aanpak zwerfvuil door bijvoorbeeld voldoende en tijdige lediging afvalbakken, stimuleren opruimacties, grotere inzet van prikkelende afvalverzamelpunten.
- Plaatsen van bladmanden en groencontainers om inwoners te stimuleren hun leefomgeving schoon en opgeruimd te houden.
- Jongeren bewust maken van de kwaliteit van hun leefomgeving.
- In rioleringsbeleid zoveel mogelijk anticiperen op klimatologische veranderingen.
- In goede staat houden van het rioleringsstelsel. Door goede planning van werkzaamheden minimale overlast voor burgers realiseren.
- Gratis groenafval aanleveren bij milieustraat.
- Tarieven hout, puin en hard plastic terugbrengen naar oude (lagere) niveau en regelgeving.

6.3 Milieubeheer

- Ruime aandacht voor verminderen geluidshinder.
- Samen met de agrarische sector onderzoeken hoe wij de luchtkwaliteit kunnen verbeteren.
- Openbare ruimte zo groen en effectief mogelijk inrichten. Gevarieerde groenvoorziening.
- Kwalitatief goed beheer openbare ruimte: actieve, milieuvriendelijke onkruidbestrijding, passend snoeiwerk.